

Analyse | kraka

7. september 2015

Udflytning af statslige arbejdspladser

Af Jens Hauch, Vicedirektør og ph.d., Kraka, Nicolai Kaarsen, Økonom og ph.d., Kraka og Edith Madsen, Ledende økonom og ph.d., Kraka

Bragt i Politiken den 6. september 2015

Regeringen har en plan om at udflytte statslige arbejdspladser fra hovedstadsområdet til provinsen. Formålet er at skabe en mere ligelig geografisk fordeling af jobs og vækst i Danmark. De statslige arbejdspladser skal være med til at modvirke den tendens til koncentration af befolkning og arbejdspladser i og omkring de større byer, der er blevet meget tydelig særligt de seneste 10 år.

Befolkningsbevægelsen fra land mod by foregår af sig selv og finder sted i de fleste industrialiserede lande. Ud over fordelene for den enkelte familie, der vælger at bosætte sig i byen, er der samfundsøkonomiske fordele ved koncentration af befolkning og arbejdspladser.

På trods af dette er der et politisk ønske om udflytte statslige arbejdspladser. Flere statslige arbejdspladser kan dog næppe bremse, endelige vende, udviklingen.

I dag udgør de statslige arbejdspladser på landsplan ca. 8 pct. af den samlede beskæftigelse. Tallet for bykommunerne er 9,3 pct. mens tallet er 6-7 pct. for de resterende kommunetyper. De statslige arbejdspladser udgør altså en markant højere andel i bykommunerne, jf. figuren. Dette skyldes blandt andet, at hele centraladministrationen med ministerier, styrelser o.l. er placeret i de større byer og særligt i København. Det er dog bemærkelsesværdigt, at yderkommunerne faktisk ikke er dårligere stillet end mellem- og landkommuner.

Kontakt

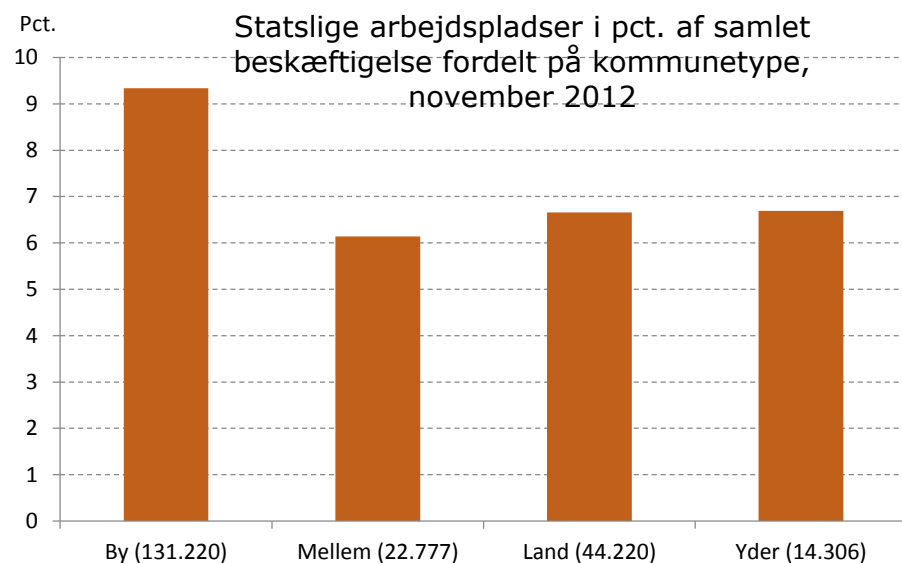
Edith Madsen
Tlf. 31474296
E-mail em@kraka.org

Men der er ikke noget, der tyder på, at flere statslige job i et yderområde forøger den private beskæftigelse. Det er også tvivlsomt, at det påvirker bosætningen. Og så er den foreslåede udflytning formentlig meget begrænset set i forhold til den samlede beskæftigelse i yderområderne.

I Storbritannien udflyttede man i perioden 2004-2010 ca. 25.000 statslige arbejdspladser fra London og Sydøstengland til andre områder af landet. Det var særligt stillinger inden for administration og forsvar. Udflytningen var omfattende og svarede til ca. 20 pct. af de statslige arbejdspladser i London og Sydøstengland. I de områder, hvortil udflytningen skete, øgedes den offentlige beskæftigelse med 25 pct. point.

Et grundigt forskningsarbejde fra London School of Economics viser imidlertid, at udflytningen ikke påvirkede den samlede private beskæftigelse i de berørte områder. Så resultatet var en ændret geografisk placering af de statslige arbejdspladser, men der var ikke en afsmittende effekt på den private beskæftigelse i de områder, hvortil udflytningen skete.

Man kan forestille sig to typer af effekter på beskæftigelsen i den lokale private sektor. Dels kan den stige pga. øget lokal efterspørgsel. Nye beboere i et område kan øge behovet for indkøb af dagligvarer, frisørbesøg, restaurantbesøg m.m., og nye statslige institutioner kan øge behovet for håndværkere, rengøring og konsulenter, m.m. Dette vil alt i alt give en positiv effekt på især private serviceerhverv. Hvis det på den anden side er svært at tiltrække nye medarbejdere til et lokalområde, vil de nye statsjob tage medarbejdere fra det lokale jobmarked eventuelt fra den private sektor.



I det engelske studie var der en lille positiv effekt på private serviceerhverv og en lille negativ effekt på private fremstillingserhverv. Dette tyder på, at det kun i begrænset omfang har været muligt at påvirke den lokale bosætning ved at placere statslige jobs i de mindst tætbefolkede områder længere væk fra London. Det er altså ikke lykkedes i større omfang at flytte den økonomiske aktivitet med de statslige jobs.

Hvorvidt resultatet fra England kan overføres til Danmark afhænger blandt andet af mobiliteten på arbejdsmarkedet herunder villigheden at pendle. Her ved man, at særligt højtuddannede har præferencer for at bosætte sig i de større byer og er villige til at pendle langt mellem hjem og arbejdsplads. Dette kan forklares med, at de har særlige præferencer for det store udbud af butikker, cafeer, restauranter, kulturliv m.m. Disse by kvaliteter opstår

til dels som et resultat af, at mange mennesker klumper sig sammen i et bestemt geografisk område.

En anden forklaring kan være, at højtuddannede ofte har en partner, der ligeledes er højtuddannet. Dermed har de som familie et behov for at være i et område, hvor begge parter kan finde et job, der matcher deres kompetencer. Dette kræver et jobmarked for højtuddannede af en vis størrelse, og det er igen en af forklaringerne på, at man ser en koncentration af befolkning og arbejdspladser omkring byerne.

Set i dette lys er der ikke grund til at forvente, at den udflytning af statslige arbejdspladser, der pt er på tale, vil ændre på bevægelsen fra land mod de større byer.

Først og fremmest er der ikke noget, der tyder på en afsmitning på den private beskæftigelse. Og skulle der alligevel være en afsmitning, er den diskuterede udflytning lille. Det vil sandsynligvis kræve et samfundsøkonomisk elektronmikroskop at få øje på en ændring i den lokale private beskæftigelse. Og en sådan eventuel lille effekt kan vise sig at være negativ.